

1. Een aantrekkelijk landschap vergt investeringen

Alleen door te investeren in de inrichting, kwaliteit en toegankelijkheid van het landschap en zo de omgevingskwaliteit te versterken kan de regio haar aantrekkingskracht behouden. Om die reden heeft de MRA opdracht gegeven onderzoek te doen naar mogelijke financieringsconstructies (actie 3.2 MRA ActieAgenda 2016-2020). Op 14 juni jl. hebben MRA-bestuurders een aanpak vastgesteld om de effecten op het gebied van verstedelijking, energietransitie, mobiliteit, toerisme etc op het landschap in beeld te brengen, samen met investeringsopgaven die hier uit voortkomen.

Om projecten te kunnen financieren is geld nodig voor investeringen en beheer en de vraag is welke partijen hier aan bij willen dragen. In een concept-rapport heeft Ecorys bestaande geldstromen en bijbehorende beleidsdoelen ten behoeve van het landschap in de MRA in beeld gebracht. Hieruit komt naar voren dat direct of indirect ca 60 miljoen per jaar¹ door overheden en terreinbeheerders wordt uitgegeven aan investeringen en beheer van het landschap in het buitengebied. Het beeld van de doelen en organisaties is sterk versnipperd. Als ook het beheer door waterschappen, met name voor baggeren en beheer van dijken, wordt meegeteld komt het totaal op ongeveer € 120 miljoen per jaar. Ter vergelijking: op het gebied van cultuur wordt in de MRA per jaar ca € 290 miljoen uitgegeven (Bron: Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed, MRA 2018).

Als je rekening houdt met de vele open landschappen, de hoge cultuurhistorische waarden, de hoge recreatiedruk, de vele waterwegen en bijzondere natuurwaarden die de MRA rijk is en het bedrag afzet tegen de uitgaven in andere domeinen, zoals cultuur, infrastructuur of de zorg lijkt de hoogte van het bedrag mee te vallen. Toenemende druk op het landschap en de politieke wens om een hoogwaardige leefomgeving te kunnen blijven bieden leidt tot de behoefte aan extra geld voor projecten.

2. Onderzoeksvraag

Het doel van de verkenning is om

- de speelruimte in beeld te brengen om tot een akkoord te komen over de financieringsopgave
- advies uitbrengen ten behoeve van het nieuwe coalitieakkoord na de statenverkiezingen

Voorgesteld wordt om de volgende onderzoeksopdracht te geven:

Breng advies uit over de kansen en draagvlak om in de MRA te komen tot een akkoord over de financiering van de kosten voor investeringen in en het beheer van regionale projecten ter verbetering van de kwaliteit van het landschap.

Deelvragen

In de verkenningsfase komen vragen aan de orde als:

1. Welke publieke en private partijen zijn bereid om bij te dragen aan de financiering van regionale projecten ter verbetering van de kwaliteit van het landschap in de MRA?
2. Welke condities verbinden zijn hier aan? (Denk aan bijvoorbeeld: inhoudelijk, politiek-bestuurlijk, organisatorisch, zeggenschap)
3. Hebben partijen behoefte aan een incidenteel of structureel financieringsinstrument?
4. Moet het instrument zich richten op investerings- en beheerkosten of enkel één van beiden?

De heer Cohen wordt gevraagd commitment te krijgen van stakeholders, contacten te leggen met partijen waar die nog niet zijn en standpunten in beeld te brengen. Dit moet leiden tot een advies waarin staat hoe stakeholders tegen de opgave aan kijken, welke rol zij van elkaar en zichzelf verwachten en de voorwaarden waaronder zij bereid zijn om een financieel akkoord te sluiten.

---

¹ Bedrag onder voorbehoud, rapport wordt najaar 2018 afgerond. Peiljaar 2016. Hierin zijn onder andere de kosten meegenomen voor investeringen en beheer van natuur, landschappelijk erfgoed, recreatie, landschapsbeheer, waaronder wateren.

Het gaat om financiering van projecten op het schaalniveau van de (deelregio's van de) MRA ten behoeve van het landschap, een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, versterking van het economische vestigingsklimaat en versterking van intrinsieke landschaps- en natuurwaarden. Door de vraagstelling breed te houden blijft er ruimte voor de verkenner om belangen breed in beeld te brengen en een eigen invulling aan de opdracht te geven.

Concrete investeringsopgaven (projecten) worden in beeld gebracht in acht gebiedsateliers (nov – feb 2019). De uitwerking en prioritering van investeringsopgaven tot projecten in een investeringsprogramma MRA landschap staat gepland voor 2019. Het inhoudelijk 'laden' van de investeringsopgave is dus geen onderdeel van de opdracht van de verkenner, maar mogelijk komen in de gesprekken wel kansen ter sprake.

Voorgesteld wordt om de opdracht in delen te knippen:

- Stap 1: een korte ronde langs enkele belangrijke stakeholders gericht op advisering aan de nieuwe colleges van beide provincies (tussenadvies).
- Stap 2: een uitgebreidere ronde langs stakeholders na de verkiezingen, mede gebruikmakend van de (investerings)opgaven uit de gebiedsateliers

Dit moet leiden tot een advies rond de zomer, op basis waarvan MRA-partners in het najaar 2019 kunnen besluiten over de kaders voor de verdere uitwerking (het 'hoe'). Daarnaast wordt rond april een brede bijeenkomst georganiseerd over het landschap in de MRA, met als doel raads- en statenleden te betrekken bij de inhoudelijke dilemma's uit de gebiedsatelier, het proces om tot een investeringsprogramma te komen en het denken over financiering. De heer Cohen wordt daarom gevraagd om op deze dag hierover een nader te bepalen rol te vervullen.

6. Organisatie

Opdrachtgever voor de verkenning is het portefeuillehoudersoverleg Metropolaan Landschap, en hierbinnen de leden van de Stuurgroep Financiering en tevens trekkers van actie 3.2 in de MRA Agenda. De leden zijn

- Adnan Tekin (Noord-Holland, voorzitter)
- Sanna Munnikendam (wethouder Zaanstad)
- Marieke van Doorninck (wethouder Amsterdam)
- Ernest Briët (Directeur Landschap Noord-Holland, namens de samenwerkende natuurorganisaties).

De Stuurgroep is verantwoordelijk voor het betrekken van de MRA-partners bij de verkenning, het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de uitvoering en de communicatie naar raden en staten. Onderdeel hiervan is het beschikbaar stellen van ambtelijke ondersteuning, voor de uitwerking en voor de inhoud. De financiering vindt plaats vanuit de MRA Begroting 2019.

Bijlage: Waar is extra geld voor nodig?

De groei van de metropool leidt tot afname van de openheid van landschappen, aantasting van kwaliteit en versnippering. Om aantrekkelijk te blijven zal dus in de kwaliteit, bereikbaarheid en toegankelijkheid van landschappen moeten worden geïnvesteerd. De aanleg van woningen, bedrijvigheid, voorzieningen, infrastructuur, zonneparken en windturbines vereisen een zorgvuldige inbedding en inpassing in het landschap. De groei van recreatie en toerisme leidt tot intensiever gebruik van gebieden en voorzieningen en dus hogere beheerlasten. Om de druk op te vangen kan het nodig zijn nieuwe natuur- en recreatiegebieden aan te leggen en de kwaliteit van bestaande gebieden te vergroten.

Schaalvergroting en intensivering van de landbouw leidt tot verschraling van landschap en bodem. Om de biodiversiteit te versterken moet samen met de agrarische sector gewerkt worden aan verduurzaming van de landbouw, het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden afgerond en ecologische verbindingen worden gerealiseerd.

Aan wat voor soort projecten kan gedacht worden? Hieronder staat als voorbeeld een indicatief lijstje van mogelijke projecten:

- Amsterdam Wetlands/bodemdaling/natuur/klimaat
- Transformatie 300 hectare verouderde glastuinbouw rond Greenport Aalsmeer naar een groene functie
- Kwaliteitsimpuls leefomgeving Schiphol/ Enter NL /Amsterdam ZuidWest Programmabereikbaarheid
- Ontwikkeling Nationaal Park Nieuw Land in Flevoland, uitvoering kustvisie Lelystad.
- Integrale dijkversterking Markermeerdijken, benutten van kansen voor natuur en recreatie
- Realisatie van 5 Buitenpoorten (het inrichten van OV-locaties als toegangspoort naar het landschap, in samenwerking met NS)
- Behoud door ontwikkeling van een vijftal open gebieden in de Binnenduinrand tot stadstuinen, met ruimte voor verbrede landbouw, waterberging, natuur en recreatie.
- Kwaliteitsimpuls voor bestaande recreatiegebieden, verbeterde inrichting en bereikbaarheid.
- Gezonde leefomgeving: de aanleg van 100 kilometer wandelpaden rond steden